

บทที่ 3

ผลการศึกษา

3.1 การพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศไทย

ภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีบทบาทอย่างเด่นชัดต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เข้ามาทดแทนภาคเกษตรกรรมที่เป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญของประเทศมายาวนาน ในช่วงปี พ.ศ.2504 - 2514 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยเริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 และ 2 อัตราการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 8 ต่อปี ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับช่วง พ.ศ. 2493 ภาคอุตสาหกรรมมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยเพียงร้อยละ 5.3 ต่อปี สัดส่วนผลผลิตของภาคอุตสาหกรรมเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ในช่วงระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.9 ต่อปีในปี พ.ศ. 2493 เป็นร้อยละ 89.8 ในปี พ.ศ. 2545

รัฐบาลก็ยังคงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมโดยใช้นโยบายส่งเสริมการส่งออกเรื่อยมา และได้พยายามปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อไปเอื้ออำนวยต่อการส่งออกและการแข่งขันในตลาดโลก การส่งเสริมการลงทุนในภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจไทย ภาคอุตสาหกรรมได้กลายมาเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญในโครงสร้างการผลิต และโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศในปี 2528 ประเทศไทยเริ่มส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมได้มากกว่าสินค้าเกษตรกรรม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 49.4 ของมูลค่าการส่งออกรวม ขณะที่สินค้าเกษตรกรรมคิดเป็นสัดส่วนเพียง ร้อยละ 38.0 ของมูลค่าการส่งออกรวม และปี 2537 มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมคิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 75.0 โดยที่สินค้าเกษตรคิดเป็นสัดส่วนเพียงร้อยละ 16.0 เท่านั้น อย่างไรก็ตามการขยายตัวของส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดทุกปีในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่เริ่มมีการขยายตัวลดลงในช่วงตั้งแต่ ปี 2538 เป็นผลเนื่องมาจากศักยภาพในการแข่งขันของประเทศไทยลดลง เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งสำคัญ เช่นอินโดนีเซีย จีน และเวียดนาม ซึ่งมีค่าจ้างแรงงานที่ถูกกว่า อีกทั้งประเทศไทยต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันในตลาดโลกที่มีแนวโน้มรุนแรงยิ่งขึ้นอันเกิดจากกระแสการเปิดเสรีด้านการค้าในตลาดโลก ภายใต้องค์การการค้าโลก (WTO) ข้อจำกัดของการรวมกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่นสหภาพยุโรป (EU) เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) เขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) กลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (APEC) ตลอดจนความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคต่าง ๆ

การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมของประเทศไทยได้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในช่วง 30 ปีที่แล้ว เมื่อครั้งมีการออกกฎหมายพระราชบัญญัติส่งเสริมการลงทุน ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี 2503 ซึ่งมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ โดยบทบาทของอุตสาหกรรมได้ทวีความสำคัญในหลายด้านมากขึ้น เช่น ด้านการผลิต การส่งออก การจ้างงาน และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ตลอดจนเริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของประชากรและสภาพแวดล้อมของสังคม

สาเหตุสำคัญที่อีกประการหนึ่งที่ทำให้ในช่วงปี 2503 ภาคอุตสาหกรรมมีการขยายตัวของผลผลิตอย่างรวดเร็ว เป็นผลมาจากนโยบายรัฐบาล และมาตรการส่งเสริมการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะมาตรการคุ้มครองอุตสาหกรรมภายในประเทศด้วยการเพิ่มพิกัดภาษีศุลกากรของสินค้าเข้า ซึ่งเรียกว่า “นโยบายการส่งเสริมอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า” (Import Substitution) นอกจากนี้อัตราส่วนของการนำเข้าต่ออุปทานของสินค้า (Import Supply Ratio) มีแนวโน้มลดลง แสดงให้เห็นว่าความต้องการสินค้าภายในประเทศได้รับการตอบสนองจากสินค้าที่ผลิตภายในประเทศมากขึ้น

การที่ภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นภาคผลิตนำของประเทศ เดิมโรงงานอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ กระจุกตัวอยู่เฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเท่านั้น จึงก่อให้เกิดปัญหาความแออัดของโรงงาน และการขาดแคลนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ ไฟฟ้า น้ำประปา ถนน ระบบการขนส่งอื่นๆ การกระจุกตัวของอุตสาหกรรมส่งผลกระทบต่อการศึกษาสิ่งแวดล้อมในเมืองและปัญหาสังคม ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 นโยบายรัฐบาลได้พยายามกระจายอุตสาหกรรมไปสู่ส่วนภูมิภาคมากขึ้น โดยการกำหนดนโยบายส่งเสริมการลงทุน มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ในปี 2515 ซึ่งมีการกำหนดพื้นที่เขตส่งเสริมการลงทุน ผู้ลงทุนด้านอุตสาหกรรมในพื้นที่ที่ภาครัฐส่งเสริมเป็นเขตลงทุนพิเศษจะได้รับสิทธิและประโยชน์พิเศษเพิ่มเติมมากขึ้น เช่น การหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ สนับสนุนด้านงบประมาณพิเศษในการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การให้ความรู้และพัฒนาผู้ประกอบการและแรงงาน ท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการส่งเสริมการลงทุนในแต่ละเขต ส่งเสริมการรับช่วงการผลิตสู่ภูมิภาค ส่งเสริมการตลาดและข้อมูลข่าวสาร สนับสนุนบทบาทภาคเอกชนอย่างเต็มที่ และนโยบายการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ เช่น พื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก

การพัฒนาการของภาคอุตสาหกรรมที่ผ่านมา สามารถประเมินความสำคัญต่อภาคเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ซึ่งแสดงได้โดยบทบาทหลักดังต่อไปนี้

3.1.1 บทบาทของภาคอุตสาหกรรมในระบบเศรษฐกิจประเทศไทย

ภาคอุตสาหกรรมในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยได้เพิ่มขึ้นทุกปี โดยดูได้จากตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ สัดส่วนของผลผลิตภาคอุตสาหกรรมต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ในปี 2509 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (ปี 2504-2509) อยู่ในระดับร้อยละ 13.6 และในปี 2543 ซึ่งเป็นปลายปีของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (ปี 2540-2544) บทบาทของภาคอุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยสัดส่วนได้เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 85.5 หรือเพิ่มขึ้นหกเท่าตัว รองลงมาได้แก่ การค้าส่ง/การขายปลีก ส่วนภาคเกษตรมีแนวโน้มถดถอยลงในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยมีสัดส่วนใน GDP เพียงร้อยละ 11.9 ในปี 2543

อัตราการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (ปี 2530-2534) สามารถไต่ระดับไปได้สูงถึงร้อยละ 11.4 ซึ่งสูงกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ร้อยละ 6.6 และต่อมาในปี 2536 ซึ่งอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก็ได้ปรับตัวเลขอัตราการเจริญเติบโตของภาคอุตสาหกรรมเป็นร้อยละ 11 จากพัฒนาการของอุตสาหกรรมในผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศสูงขึ้นตามลำดับ เมื่อได้มีการเริ่มแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ในเดือนตุลาคม 2539 สัดส่วนนี้ได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 30.0 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และปลายปีแผนพัฒนา ฉบับนี้ในปี 2543 เพิ่มเป็นร้อยละ 85.5 ซึ่งแสดงถึงบทบาทอันสำคัญของอุตสาหกรรมในการนำความเป็นอยู่ที่ดีมาสู่ประชากร

3.1.2 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในการอุตสาหกรรม

การขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมในช่วงแรก (พ.ศ. 2513 – 2522) เกิดจากการเติบโตของอุตสาหกรรมเพื่อทดแทนการนำเข้า ซึ่งอาศัยตลาดภายในประเทศเป็นฐานการตลาด โดยนำวัตถุดิบและเทคโนโลยีมาจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ มักเป็นอุตสาหกรรมประกอบหรืออุตสาหกรรมปลายน้ำ และอุตสาหกรรมที่มาทดแทนการนำเข้า ได้แก่ อุตสาหกรรมอาหารยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ ยา และสิ่งทอ แต่หลังจาก พ.ศ. 2522 การขยายตัวของอุตสาหกรรมมุ่งไปทางด้านอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อการส่งออก ส่วนใหญ่ได้แก่อุตสาหกรรมไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป และอัญมณี สัดส่วนของอุตสาหกรรมอาหารเริ่มลดความสำคัญลง และอุตสาหกรรมสิ่งทอ เสื้อผ้าสำเร็จรูปมีบทบาทเพิ่มสูงขึ้น ในช่วงปี 2530–2536 อุตสาหกรรมที่เติบโตรวดเร็วและมีอัตราขยายตัวสูง คือ อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ อุตสาหกรรมเครื่องจักรกล อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมหนัง อุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม อัญมณี เครื่องประดับ และเครื่องตกแต่ง

ในช่วงปี 2534–2536 อุตสาหกรรมโดยรวมมีอัตราขยายตัวลดลง แต่อุตสาหกรรม 4 ประเภท ยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องได้แก่ อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ผลิตเครื่องไฟฟ้า และอุปกรณ์ ผลิตโลหะพื้นฐาน และผลิตผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม

การพัฒนาอุตสาหกรรมในระยะที่ผ่านมา สรุปได้ว่ากิจการขนาดใหญ่เติบโตเร็วกว่า กิจการขนาดเล็ก อุตสาหกรรมไทยมีแนวโน้มใช้เครื่องจักรทดแทนแรงงานมากขึ้น เพื่อต่อสู้กับ ภาวะขาดแคลนแรงงานทุกระดับ อุตสาหกรรมใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่ได้ย้ายออกสู่ต่างจังหวัด และต่างประเทศที่ยังพอหาแรงงานที่ราคาถูกกว่าได้ สัดส่วนของอุตสาหกรรมหนักต่ออุตสาหกรรม เบา อยู่ในอัตราส่วน 2 : 1 อุตสาหกรรมส่งออกสามารถทำรายได้ให้แก่ประเทศมากขึ้น โดยแบ่ง ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- 1) กลุ่มอุตสาหกรรมส่งออกดั้งเดิม ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเบาที่ใช้แรงงานมาก อุตสาหกรรมเกษตรซึ่งอาจพัฒนาให้เป็นเลิศได้ด้วยการพัฒนาคุณภาพมีตลาด เฉพาะตัวมีสภาพลัทธิของผลิตภัณฑ์ที่ดี
- 2) กลุ่มอุตสาหกรรมส่งออกใหม่ ส่วนใหญ่เป็นสินค้าในกลุ่มเครื่องใช้ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีคู่แข่งในด้านการผลิตสินค้าที่มากขึ้น โดยเร่งรัด การถ่ายทอดเทคโนโลยี และมุ่งไปสู่การผลิตสินค้าที่มีความซับซ้อนมากขึ้น
- 3) กลุ่มอุตสาหกรรมเชื่อมโยงและสนับสนุนอุตสาหกรรมส่งออก ถือเป็นหนึ่ง เป็นฐานให้สามารถมีการส่งออกได้จากอุตสาหกรรมที่เป็นเป้าในการที่จะนำไป พัฒนาให้เกิดความเป็นเลิศในเวทีการแข่งขันโลกด้วย

3.1.3 บทบาทของอุตสาหกรรมไทยในการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ

- 1) การส่งออกและการนำเข้าของภาคอุตสาหกรรมในปี 2544 ภาคอุตสาหกรรมมี สัดส่วนการส่งออกคิดเป็นมูลค่าประมาณร้อยละ 80 ของมูลค่าการส่งออก
- 2) ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการค้าระหว่างประเทศมากขึ้นเป็นลำดับในช่วง 18 ปี ระหว่าง ปี 2525-2543 สัดส่วนมูลค่าการส่งออกต่อผลิตภัณฑ์มวลรวม ภายในประเทศได้เพิ่มจากร้อยละ 46.2 เป็นร้อยละ 85.5 แสดงว่าเศรษฐกิจไทยและ อุตสาหกรรมไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
- 3) ภาคอุตสาหกรรมมีบทบาทสำคัญในการดึงดูดการลงทุนเข้าสู่ประเทศ และ กระจายการลงทุนของตนสู่ประเทศอื่น ทั้งจำนวนโครงการและจำนวนเงินทุนที่ หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศทั้งที่ได้รับการส่งเสริมฯ และที่ดำเนินการตามปกติได้มี อัตราสูงขึ้นทุกๆ ปี บางระยะมีการย้ายฐานการลงทุนของประเทศต่างๆ เข้ามาสู่ ประเทศไทยทำให้อัตราการขยายตัวภาคอุตสาหกรรมได้ก้าวกระโดดอย่างรวดเร็ว

ซึ่งจะเห็นได้ว่าโครงการที่ลงทุนส่วนใหญ่อยู่ในภาคอุตสาหกรรมการผลิต โดยมีสัดส่วนในอัตราเฉลี่ยร้อยละ 64.0 และเป็นการลงทุนของภาคเอกชน

3.1.4 บทบาทของภาคอุตสาหกรรมในการจ้างงาน การพัฒนาบุคลากร และเทคโนโลยี

แต่เดิมระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย การจ้างงานในภาคเกษตร ป่าไม้ และประมง ยังคงมีสัดส่วนสูงสุด แต่มีแนวโน้มลดลงตามลำดับ โดยมีสัดส่วนร้อยละ 57.3 ของการจ้างงานทั้งหมดในประเทศในช่วง 7 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี 2532 ภาคอุตสาหกรรมมีการจ้างงานเป็นอันดับที่สาม คือ สัดส่วนการจ้างงานอยู่ในระดับร้อยละ 12.3 ของการจ้างงานทั้งหมด อย่างไรก็ตามการที่มีเกษตรกรเข้าไปหางานทำในเมืองเพื่อหารายได้เสริมในระหว่างว่างเว้นการเกษตร โดยหางานที่เป็นรายได้เสริมจากภาคก่อสร้างและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งแสดงว่าการจ้างงานในภาคอุตสาหกรรมกำลังขยายตัว และมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในรูปแบบของแหล่งว่าจ้าง การนารายได้และชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีมาสู่ประชาชนมากขึ้น

3.2 ปัญหาด้านเศรษฐกิจของประเทศไทย

ความเปลี่ยนแปลงและผันผวนทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนของโลกในยุคปัจจุบัน ทำให้ภาคอุตสาหกรรมซึ่งเป็นแหล่งรายได้สำคัญของประเทศเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกิดสภาพการแข่งขันดังกล่าว ได้แก่ การเกิดประเทศอุตสาหกรรมใหม่ในภูมิภาคที่มีศักยภาพแข่งขันในระดับเดียวกับประเทศไทยมากขึ้น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจต่างๆ ที่มีลักษณะขยายการค้าในสมาชิกและอาจกีดกันประเทศที่มีไม่สมาชิก การจัดตั้งองค์การการค้าโลกที่ทำให้ประเทศสมาชิกต้องปรับตัวตามกฎระเบียบใหม่ และการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีที่ทำให้ประเทศที่ใช้เทคโนโลยีในระดับต่ำ หรือขาดการวิจัยและพัฒนาสูญเสียความสามารถในการแข่งขัน ปัจจุบันประเทศไทยยังเผชิญกับสถานะเศรษฐกิจถดถอยที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากปัญหาความมั่นคงของสถาบันการเงิน ปัญหาการขาดสภาพคล่องและปัญหาหนี้ต่างประเทศที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเริ่มส่งสัญญาณถึงปัญหาในช่วงปี 2539 ประการแรกจะเห็นได้จากสัดส่วนของหนี้ต่างประเทศระยะสั้นเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 26.0 ของหนี้ทั้งหมดในปี 2532 เป็นร้อยละ 50.0 ในปี 2538 ทั้งนี้เนื่องจากการนำเงินทุนระยะสั้นจากต่างประเทศ นอกจากนี้การส่งออกที่ลดลงเนื่องจากปัจจัยหลาย ๆ ประการ เช่นการที่ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าในประเทศลดลง รวมทั้งการลดค่าเงินของจีนในปี 2537 ทำให้บัญชีดุลการชำระเงินของประเทศขาดดุลเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 8.0 ของ GDP ในปี 2538 จากเดิมซึ่งเคยขาดดุลร้อยละ 5.1 ของ GDP ในปี 2536

ในด้านการดำเนินนโยบายของรัฐบาลจากการเร่งเปิดเสรีทางการเงินเร็วเกินไป ทั้งที่ยังไม่มีมาตรการและนโยบายรองรับที่เพียงพอ นอกจากนี้การดำเนินนโยบายโดยปล่อยให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรี แต่กำหนดให้อัตราแลกเปลี่ยนคงที่ ก็เป็นนโยบายที่ขัดแย้งกัน ทั้งนี้เพราะธนาคารแห่งประเทศไทยต้องใช้ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนทำการซื้อขายเงินบาทเพื่อให้อัตราแลกเปลี่ยนอยู่ในช่วงที่กำหนดเมื่อมีแรงซื้อขายเงินบาทจากนักลงทุนต่างประเทศ นอกจากนี้การปล่อยให้มีการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรี ก็มีผลทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยไม่สามารถควบคุมปริมาณเงินได้ จากสาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัด การพึ่งพาเงินกู้ระยะสั้นจากต่างประเทศจำนวนมาก การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจมหภาคที่ไม่สอดคล้องกัน ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้เป็นปัญหาในปี 2539 และสาเหตุหลักๆ อีก 2 ประการที่มีส่วนทำให้วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจปะทุขึ้นก็คือ การเก็งกำไรค่าเงินบาท และความล้มเหลวของธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม

สถาบันการเงินในประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2540 ต้องประสบปัญหาส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง ซึ่งหมายถึงภาคเศรษฐกิจที่ทำการผลิต มีการจ้างงานก่อให้เกิดมูลค่าส่วนเพิ่มและรายได้ จึงนับเป็นหัวใจของระบบเศรษฐกิจโดยรวมปัญหาที่เกิดขึ้นก็อาจกล่าวได้ว่า ระบบสถาบันการเงินซึ่งเปรียบเสมือนกับระบบหมุนเวียนของเลือดที่สูบฉีดไปเลี้ยงหัวใจเกิดปัญหาล้นมา

จากการที่รัฐบาลได้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาระบบสถาบันการเงิน รวมทั้งการพยายามแก้ไขปัญหาคะแนนสูญหายไป โดยการใช้นโยบายการเงินการคลังแบบผ่อนคลายเป็นพิเศษเพื่อกระตุ้นอุปสงค์มวลรวมภายในประเทศตั้งแต่ปี 2541 ในส่วนของนโยบายการคลังมีการเปลี่ยนมาใช้นโยบายการคลังแบบขาดดุลตั้งแต่กลางปี 2541 อย่างไรก็ตามแม้ว่ารัฐบาลจะได้พยายามดำเนินนโยบายต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาคะแนนสูญหายไป ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงในช่วงปี 2541-2542 คือ

- 1) ปัญหาการพอกพูนของหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน ทำให้สถาบันการเงินเหล่านี้ลดการปล่อยสินเชื่อให้กับภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง ส่งผลให้ธุรกิจจำนวนมากต้องปิดกิจการลง เนื่องจากขาดสภาพคล่อง
- 2) ผู้ประกอบการในภาคเศรษฐกิจที่แท้จริงที่ได้รับผลกระทบรุนแรง ได้แก่ ผู้ประกอบการในธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs (Small And Medium Enterprises)
- 3) เศรษฐกิจยังคงเกิดการหดตัวอย่างรุนแรง อันเนื่องมาจากการลดการใช้จ่ายด้านการบริโภคและการลงทุนของเอกชน

ในปี 2541 ดัชนีการลงทุนของภาคเอกชนลดลงจาก 61.2 เหลือเพียง 5.5 ตัวเลขนี้สะท้อนให้เห็นถึงความไม่มั่นใจในการลงทุนและความไม่เชื่อมั่นว่าเศรษฐกิจจะฟื้นตัวในไม่ช้า ดัชนีการผลิตอุตสาหกรรมก็ลดลงเช่นเดียวกันประมาณร้อยละ 10.0 (ค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 12 เดือน) ปัญหาการขาดสภาพคล่องยังส่งผลให้การส่งออกมีอัตราการเติบโตลดลงอีกด้วย การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตามแนวทางของรัฐบาล ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลงตัวถึงร้อยละ 8.0 ในปี 2541 และเกิดผลกระทบต่อประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง

ในปี 2542 ปัญหาสถาบันการเงินที่ยังไม่สามารถขยายสินเชื่อ ยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังต่อไป ปริมาณสินเชื่อรวมทั้งระบบลดลงอย่างต่อเนื่อง อุปสรรคต่อการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในช่วงเวลา 2 ปีที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งน่าจะมีผลมาจากธุรกิจจำนวนมากที่ต้องปิดกิจการลงเนื่องจากขาดสินเชื่อ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดกลางและเล็ก ที่มีความสามารถเข้าถึงแหล่งเงินกู้ได้ยากกว่าธุรกิจขนาดใหญ่ ธุรกิจขนาดเล็กเหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดการจ้างงานในภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง

หลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงและเฉียบพลันต่อธุรกิจ ระบบการเงิน และสังคมโดยทั่วไป สถาบันการเงินในประเทศลดจำนวนลงไปมาก โดยเฉพาะบริษัทเงินทุนจากจำนวน 92 แห่งก่อนปี 2540 เมื่อต้นปี 2543 ยังคงเหลือเพียง 22 แห่งสำหรับธนาคารพาณิชย์หลังการปรับระบบ โดยมีการรวมธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กบางแห่งที่มีปัญหาเข้ากับธนาคารของรัฐ และมีการตั้งธนาคารพาณิชย์ใหม่โดยรวมบริษัทเงินทุนที่มีปัญหาหลายแห่งเข้ากับธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กที่ถูกทางการเข้าควบคุม ธนาคารพาณิชย์ต้องเผชิญกับปัญหาที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระดับสูง ซึ่งก่อให้เกิดภาระต่อธนาคารในการกันสำรอง และเพิ่มทุนให้พอเพียง การดำเนินงานของธนาคารจึงต้องเน้นความระมัดระวังในการพิจารณาคุณภาพสินเชื่อ และไม่อยู่ในฐานะที่จะขยายสินเชื่อเพื่อสนับสนุนการเติบโตของธุรกิจได้อย่างคล่องตัว ดังเช่นในอดีต แม้ว่าธนาคารพาณิชย์จะลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลงมาก จนอัตราดอกเบี้ย MLR เฉลี่ยในช่วงปี 2543-2544 เหลือเพียงร้อยละ 7-7.50 เท่านั้น แต่ยอดสินเชื่อกลับหดตัว

การที่รัฐบาลไทยโดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศ โดยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว ตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม 2540 แทนระบบตรึงเงินบาทเดิม ซึ่งในระบบใหม่ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินตราสกุลต่างๆ จะกำหนดโดยกลไกตลาดตามอุปสงค์และอุปทานของตลาดเงินตราในประเทศ และต่างประเทศเป็นหลัก โดยสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ เมื่อเริ่มใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว ค่าเงินบาทได้อ่อนตัวลงทันทีประมาณร้อยละ 6.2 ในวันทำการแรกของการประกาศและอ่อนตัวลงอย่างต่อเนื่อง

การเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยน และแนวโน้มค่าเงินบาทที่ปรับลดลง ส่งผลต่อภาคอุตสาหกรรมภายในประเทศ ทั้งในด้านการเพิ่มต้นทุนวัตถุดิบ เครื่องจักร การเปิดโอกาสให้อุตสาหกรรมภายในประเทศ แข่งขันได้เพิ่มขึ้น และทำให้สินค้าอุตสาหกรรมส่งออกมีราคาถูกลง ทางด้านอุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องพึ่งพาการนำเข้าวัตถุดิบและเครื่องจักรในการผลิตหากค่าเงินบาทมีแนวโน้มอ่อนลง ส่งผลให้ราคาสินค้าต่างประเทศที่นำเข้ามาเสนอขายในประเทศเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นและกระทบต่อราคาสินค้าของสินค้าในที่สุด สำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าจะได้รับประโยชน์จากค่าเงินที่อ่อนลงซึ่งทำให้ราคาสินค้านำเข้าแพงขึ้นในสายตาคนภายในประเทศ และทำให้สินค้าภายในประเทศมีโอกาสผลิตและขายได้เพิ่มมากขึ้น

ผลกระทบจากการที่ค่าเงินบาทอ่อนตัวลง ผู้ที่กู้เงินจากต่างประเทศที่ไม่ได้ป้องกันความเสี่ยงไว้จะมีภาระหนี้สูงขึ้นและขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนทันที ขณะเดียวกันต้นทุนการนำเข้าสินค้าทุนและวัตถุดิบจากต่างประเทศจะปรับตัวเพิ่มขึ้นส่งผลให้ราคาสินค้าโดยทั่วไป ราคาน้ำมัน บริการสาธารณูปโภคมีราคาสูงขึ้น ในปี 2540 ที่ประเทศไทยเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจถดถอยส่งผลโดยตรงให้การพัฒนาของการลงทุนในภาคอุตสาหกรรมชะลอตัว โรงงานอุตสาหกรรมที่ได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่องในช่วงที่ผ่านมาต้องประสบปัญหาเป็นอย่างมาก ในโรงงานอุตสาหกรรมที่ประสบปัญหาอย่างรุนแรงจำเป็นต้องเลิกกิจการไปเป็นจำนวนมาก

3.3 สถานการณ์ข้อมูลโรงงานอุตสาหกรรมของประเทศไทย

ประเภทโรงงานอุตสาหกรรม มีทั้งหมด 107 ประเภท ประเภทโรงงานของโรงงาน 2 และจำพวก 3 ที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการในช่วง 1 มกราคม 2540 ถึง 31 ธันวาคม 2546 จำแนกตามจังหวัด รายจำพวก ณ สิ้นปี 2546 โรงงานจำพวกที่ 2 ได้แก่โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่เมื่อจะประกอบกิจการโรงงานต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบก่อน รวมทั้งประเทศมีจำนวน 843 โรง เงินลงทุนรวม 3,954.62 ล้านบาท จำนวนคนงาน 10,162 คน และโรงงานจำพวกที่ 3 ได้แก่โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่การตั้งโรงงานจะต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจึงจะดำเนินการได้ รวมทั้งประเทศมีจำนวน 3,967 โรง เงินลงทุนรวม 266,747.17 ล้านบาท จำนวนคนงาน 136,168 คน รวมทั้งสองประเภท มีจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 4,810 โรง เงินลงทุนรวม 270,702.61 ล้านบาท จำนวนคนงาน 146,330 คน ส่วนของจังหวัดเชียงรายจำนวนโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ ตาม พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 ณ สิ้นปี 2546 โรงงานจำพวกที่ 3 มีจำนวน 45 โรง เงินลงทุนรวม 720.12 ล้านบาท จำนวนคนงาน 769 คน สำหรับโรงงานจำพวกที่ 2 มีไม่โรงงาน รายละเอียดดังตารางในภาคผนวกที่ 1

จำนวนโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ ตาม พ.ร.บ.โรงงานพ.ศ. 2535 จำแนกตามจังหวัด รายจำพวก ณ สิ้นปี 2546 โรงงานจำพวกที่ 1 ได้แก่โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่สามารถประกอบกิจการโรงงานได้ทันทีตามความประสงค์ของผู้ประกอบกิจการโรงงาน รวมทั้งประเทศมีจำนวน 41,633 โรง เงินลงทุนรวม 43,742.31 ล้านบาท จำนวนคนงาน 114,317 คน สำหรับโรงงานจำพวกที่ 2 ได้แก่โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่เมื่อจะประกอบกิจการโรงงานต้องแจ้งให้ผู้อนุญาตทราบก่อน รวมทั้งประเทศมีจำนวน 17,296 โรง เงินลงทุนรวม 45,668.99 ล้านบาท จำนวนคนงาน 182,235 คน และโรงงานจำพวกที่ 3 ได้แก่โรงงานประเภท ชนิด และขนาดที่การตั้งโรงงานจะต้องได้รับใบอนุญาตก่อนจึงจะดำเนินการได้ รวมทั้งประเทศมีจำนวน 59,247 โรง เงินลงทุนรวม 2,618,610.17 ล้านบาท จำนวนคนงาน 2,889,936 คน ส่วนของจังหวัด เชียงรายจำนวนโรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ ตาม พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 ณ สิ้นปี 2546 โรงงานจำพวกที่ 1 มีจำนวน 182 โรง เงินลงทุนรวม 49.99 ล้านบาท จำนวนคนงาน 499 คน โรงงานจำพวกที่ 2 มีจำนวน 79 โรง เงินลงทุนรวม 88.24 ล้านบาท จำนวนคนงาน 344 คน และโรงงานจำพวกที่ 3 มีจำนวน 169 โรง เงินลงทุนรวม 1,092.96 ล้านบาท จำนวนคนงาน 1,705 คน รายละเอียดดังตารางภาคผนวกที่ 2

3.4 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงราย ตั้งอยู่ทางด้านเหนือสุดของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือประมาณ 805 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้น 11,678.369 ตารางกิโลเมตร อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 416 เมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่างๆ ในเขตจังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ติดประเทศเมียนมาร์ (สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า) และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศตะวันออก ติดสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศใต้ ติดจังหวัดพะเยา และจังหวัดลำปาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอฝาง และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่จังหวัดเชียงใหม่

ปี 2546 จังหวัดเชียงรายมีประชากรรวม 1,214,913 คน แยกเป็น ชาย 605,123 คน (ร้อยละ 49.81) และหญิง 609,790 คน (ร้อยละ 50.19) ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล 207,548 คน (ร้อยละ 17.08) และอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล 1,007,365 คน (ร้อยละ 82.92) แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 124 ตำบล 1,655 หมู่บ้าน เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 24 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 120 แห่ง

ลักษณะภูมิประเทศ

มีลักษณะเป็นพื้นราบล้อมรอบด้วยภูเขา สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 369 เมตร ประกอบด้วยป่าไม้เบญจพรรณนานาชนิด มีแม่น้ำกกไหลผ่าน ลักษณะภูมิอากาศ มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูหนาว ฤดูฝน ฤดูร้อน อากาศไม่ร้อนจัด อุณหภูมิเฉลี่ย 28 – 35 องศาเซลเซียส ฤดูหนาว อากาศหนาวจัดในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิต่ำสุดประมาณ 3 – 5 องศาเซลเซียส และฤดูฝน มีฝนตกชุกในช่วงเดือนมิถุนายน – สิงหาคม ของทุกปี

สภาพทางเศรษฐกิจ

จังหวัดเชียงรายประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 29,746 บาทต่อปี โดยมีผลิตภัณฑ์มวลรวม 33,078 ล้านบาท รายได้ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาการเกษตรมากที่สุด ถึงร้อยละ 23.82 คิดเป็นมูลค่า 7,879 ล้านบาท รองลงมาเป็นสาขาการค้าปลีกค้าส่งร้อยละ 19.359 คิดเป็นมูลค่า 6,481 ล้านบาท และสาขาการบริการร้อยละ 16.08 คิดเป็นมูลค่า 5,891 ล้านบาท อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 6.59

เงินฝากและสินเชื่อ

จากรายงานเงินฝากและเงินให้สินเชื่อรายจังหวัด ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2545 จังหวัดเชียงรายมีเงินฝากกระแสรายวัน 534.6 ล้านบาท เงินฝากอื่นๆ 1.7 ล้านบาท เงินฝากออมทรัพย์ 11,929.9 ล้านบาท เงินฝากประจำ 17,647.2 ล้านบาท รวมยอดเงินฝากทั้งสิ้น 30,113.3 ล้านบาท ทางด้านเงินให้สินเชื่อ มีเงินเบิกเกินบัญชี 5,410.5 ล้านบาท เงินให้กู้ 9,428.5 ล้านบาท ตัวเงิน 1,700 ล้านบาท รวมเงินให้เชื่อทั้งสิ้น 16,539 ล้านบาท

สถานประกอบการและลูกจ้าง

จังหวัดเชียงราย มีจำนวนสถานประกอบการทั้งหมด 946 แห่ง จำนวนลูกจ้างทั้งหมด 23,469 คน ลดลง 17,218 คน หรือร้อยละ 42.31

การใช้ที่ดิน

การใช้พื้นที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงรายมีพื้นที่ทั้งหมด 7,298,981 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าไม้(ที่มีสภาพเป็นป่า) 2,386,875 ไร่ (32.70%) เป็นพื้นที่เพื่อการเกษตร 2,245,446 ไร่ (30.76%) ที่เหลือเป็นพื้นที่ไม่ได้จำแนก 2,666,660 ไร่ (36.53%) การถือครองที่ดินทางการเกษตร ส่วนใหญ่พื้นที่เกษตรเป็นของเกษตรกรเอง 1,722,799 ไร่ (76.72%) และยังเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองโดยสมบูรณ์ ไม่ได้จำนอง/ขายฝาก 1,530,483 ไร่ (68.16%) ได้จำนองของฝากไว้แล้ว 192,316 ไร่ (8.57%) ที่เหลือเป็นพื้นที่ของคนอื่น 522,647 ไร่ (23.28%) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เช่าผู้อื่น 232,226 ไร่ (10.34%)

พืชและสัตว์เศรษฐกิจของจังหวัด

พืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญของจังหวัดเชียงราย มีการเพาะปลูกมาก 6 ชนิด ได้แก่

ข้าวนาปี เนื้อที่เพาะปลูกปี 2544 – 2545 รวมทั้งสิ้น 1,081,530 ไร่ ผลผลิตรวม 502,787 ตัน และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 465 กิโลกรัม เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา เนื้อที่ปลูกจะลดลงเล็กน้อย คือร้อยละ 0.34 แต่ผลผลิตและผลผลิตต่อไร่ เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.46 และ 0.87 ตามลำดับ ข้าวเจ้านาปี ชั้น 1 และชั้น 2 เกวียนละ 5,625 และ 5,350 ตามลำดับ

ข้าวนาปรัง เนื้อที่ปลูกข้าวนาปรังปี 2544 รวมทั้งสิ้น 54,533 ไร่ ผลผลิต 36,810 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 675 กิโลกรัม/ไร่ ทั้งเนื้อที่ปลูก ผลผลิต และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 4.69 , 4.79 และ 0.15 ตามลำดับ ข้าวนาปรังเฉลี่ยเกวียนละ 3,333 บาท

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ปลูกข้าวโพดปี 2544 – 2545 ประมาณ 297,724 ไร่ ลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 0.43 ผลผลิตรวมประมาณ 190,495 ตัน และผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ 640 กิโลกรัม เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 0.12 และ 0.63 ตามลำดับ ราคา กิโลกรัมละ 3.75 – 3.90 บาท

ถั่วเหลือง พื้นที่ปลูกประมาณ 29,009 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 1.51 ผลผลิตต่อไร่ 214 กิโลกรัม ผลผลิตรวม 6,202 ตัน สูงกว่าปีที่ผ่านมา ร้อยละ 2.02

จิง เนื้อที่เพาะปลูกประมาณ 19,881 ไร่ ลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 10 ผลผลิตประมาณ 35,303 ตัน ลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 20 ราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 10.61 บาท

ลำไย เนื้อที่ให้ผลประมาณ 37,937 ไร่ เพิ่มจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 16.83 ผลผลิตรวม 18,551 ตัน ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 489 กิโลกรัม ลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 51.54

ปศุสัตว์

สุกร ปี 2544 มีปริมาณ 160,739 ตัว เพิ่มจากปี 2543 ร้อยละ 1.77 ราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 33 – 35 บาท

ไก่เนื้อ ปี 2544 มีปริมาณ 6,313,691 ตัว เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 2.86

สาขาประมง

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจะขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ประมาณร้อยละ 5 โดยเป็นการเพิ่มขึ้นในลักษณะการเลี้ยงเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งในปัจจุบันได้มีการรวมกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ทั้งที่เป็น นิติบุคคลและโดยวิธีธรรมชาติรวมทั้งสิ้น 6 กลุ่ม สถานการณ์ทางการตลาดและราคาสัตว์น้ำยัง อยู่ในสภาพคล่องตัวจากการที่มีการรวมกลุ่มผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำกล่าวคือ จะมีราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ ประมาณ 30 – 35 บาท ใกล้เคียงกับปีที่ผ่านมา

สหกรณ์ การรวมกลุ่มและแหล่งเงินทุนในท้องถิ่น

ปี 2544 จังหวัดเชียงรายมีสหกรณ์ทั้งสิ้น 85 สหกรณ์ สมาชิก 157,364 คน เป็นสหกรณ์ภาคการเกษตร 50 สหกรณ์ (58.82%) สมาชิก 129,908 คน และเป็นสหกรณ์นอกภาคการเกษตร 35 สหกรณ์ (41.17%) สมาชิก 27,942 คน (17.75%) ซึ่งจำแนกตามประเภทโดยเรียงลำดับดังนี้

- 1) สหกรณ์การเกษตร 49 สหกรณ์ สมาชิก 129,647 คน
- 2) สหกรณ์การประมง 1 สหกรณ์ สมาชิก 234 คน
- 3) สหกรณ์นอกภาคการเกษตร 4) สหกรณ์ออมทรัพย์ 28 สหกรณ์ สมาชิก 26,329 คน
- 5) สหกรณ์ร้านค้า 1 สหกรณ์ สมาชิก 486 คน
- 6) สหกรณ์บริการ 6 สหกรณ์ สมาชิก 1,127 คน

การรวมกลุ่มและแหล่งเงินทุนในท้องถิ่น

การมุ่งพัฒนาชนบท เพื่อยกฐานะเศรษฐกิจของประชาชน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยส่งเสริมการใช้แหล่งเงินทุนในท้องถิ่นสำหรับประกอบอาชีพ พัฒนาการลงทุน การผลิตและการตลาด ตลอดจนการบริหารจัดการเชิงธุรกิจในหมู่บ้าน โดยรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกัน ซึ่งได้ดำเนินการในจังหวัดเชียงราย ดังนี้

- 1) จัดตั้งกลุ่มอาชีพ 869 กลุ่ม สมาชิก 25,563 คน
- 2) กลุ่มอาชีพเยาวชน 184 กลุ่ม สมาชิก 4,709 คน
- 3) กลุ่มอาชีพสตรี 368 กลุ่ม สมาชิก 8,184 คน
- 4) กลุ่มอาชีพทั่วไป 344 กลุ่ม สมาชิก 12,370 คน
- 5) จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ 191 กลุ่ม สมาชิก 25,937 คน
- 6) จัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาดในเขตตำบล 35 แห่ง
- 7) จัดตั้งยุ้งฉาง 13 แห่ง
- 8) จัดตั้งธนาคารข้าว 146 แห่ง

ถนน

จังหวัดเชียงรายมีระยะทางถนนที่ก่อสร้างแล้วเสร็จที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทและกรมโยธาธิการ (ปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นสำนักงานโยธาธิการและผังเมือง) รวมทั้งสิ้น 1,022,564 กม. เป็นถนนในความรับผิดชอบของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท 732,550 กม. และกรมโยธาธิการ 290,014 กม. ถนนดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นถนนลาดยาง 557,97 กม. (54.56%) นอกนั้นเป็นถนนลูกรัง 156,222 กม. และคอนกรีต 145,240 กม.(14.20%)

แหล่งน้ำ

จังหวัดเชียงรายมีความต้องการน้ำกินน้ำใช้ ในเขตเมือง ประมาณ 49,441,900 ลิตร และในเขตชนบท ประมาณ 49,088,450 ลิตร น้ำเพื่อการเกษตร แหล่งที่ประชาชนใช้เพื่อการเกษตรประกอบด้วย บ่อบาดาลส่วนตัว 18,245 บ่อ, บ่อบาดาลสาธารณะ 1,741 บ่อ และเป็นบ่อที่มีเครื่องสูบน้ำ 2,195 บ่อ, สระ 1,253 แห่ง, ฝายส่วนตัว 699 แห่ง และคลองชลประทานส่งน้ำ 120 แห่ง ซึ่งประชาชนมีการใช้ประโยชน์แหล่งน้ำในฤดูแล้ง 28,714 ครั้ง/เดือน ในพื้นที่ 231,661 ไร่

ระบบน้ำประปา จังหวัดเชียงรายมีจำนวนหมู่บ้านที่มีน้ำประปาใช้ 503 หมู่บ้าน ไม่มีน้ำประปาใช้ 603 หมู่บ้าน

แหล่งน้ำธรรมชาติ จังหวัดเชียงรายมีแม่น้ำ ห้วย ลำธาร คลอง 1,087 สาย ซึ่งในจำนวนนี้มีที่ใช้งานในฤดูแล้ง 1,056 สาย มีหนอง บึง 461 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 422 แห่ง มีน้ำพุ น้ำซับ 38 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 37 แห่ง และอื่นๆ 51 แห่ง ที่มีสภาพใช้งานได้ในฤดูแล้ง 50 แห่ง

แหล่งน้ำชลประทาน ที่มีอยู่ในจังหวัดเชียงรายประกอบด้วยแหล่งน้ำตามโครงการขนาดใหญ่ และขนาดกลาง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน และโครงการขนาดเล็ก ที่สร้างเสร็จแล้ว 197 โครงการ สามารถกักเก็บน้ำได้ 599,523 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการ 614,550 ไร่ หรือร้อยละ 27.36 ของพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของจังหวัด 2,245,446 ไร่

สถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้า กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน ได้ดำเนินการจัดตั้งสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าในจังหวัดเชียงราย จำนวน 56 สถานี พื้นที่โครงการ 97,200 ไร่ เพื่อเป็นประโยชน์ในด้านเกษตรกรรม และขจัดปัญหาความแห้งแล้งของพื้นที่ที่อยู่นอกเขตชลประทาน

ด้านเหมืองแร่ปัจจุบันจังหวัดเชียงรายมีเหมืองแร่ที่ดำเนินการอยู่ 11 แปลง ได้แก่

1) เหมืองแร่ดิบบุก, หินแกรนิต 1 แปลง 2) เหมืองแร่ซีไลท์, ดิบบุก, หินปูนฯ 3 แปลง 3) เหมืองแร่บอลเคลย์ 2 แปลง 4) เหมืองแร่หินอุตสาหกรรมฯ 5 แปลง 5) หุุดดำเนินการ 1 แปลง ได้แก่เหมืองแร่แมงกานีส เนื่องจากยังหาตลาดไม่ได้ โดยแร่ที่ผลิตได้ คือแร่หินอุตสาหกรรมชนิดหินปูนเพื่ออุตสาหกรรมก่อสร้าง ส่วนใหญ่จะขายภายในจังหวัด, แร่บอลเคลย์ ส่วนใหญ่จะส่งไปขายโรงงานเซรามิกจังหวัดลำปางและกรุงเทพมหานคร

3.5 โครงสร้างด้านอุตสาหกรรมของจังหวัดเชียงรายในปี 2539 – 2546 สรุปได้ดังนี้

จำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรม จำนวนเงินทุน และจำนวนคนงาน จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมปี พ.ศ. 2535 ในระหว่างปี พ.ศ. 2539 -2546 โดยสรุปดังนี้ มีจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมทั้งหมด 1,732 , 1,713, 1,743 , 1,801 , 1,668 ,1,797 , 1,731 , และ 1,673 โรง โดยเรียงตามลำดับ ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันจะพบว่า จำนวนโรงงานเปลี่ยนแปลง -19 , + 30 , +58 , -133 , +129 , +66 และ- 58 โรง หากเปรียบเทียบเป็นร้อยละ เป็นดังนี้ -1.10 , 1.75 , 3.33 , -7.38 , 7.73 ,3.67 และ-3.35

จำนวนเงินลงทุน 2,969.46, 3,297.94 , 3,831.15 , 4,090.52 , 3,778.08, 5,013.63 ,5,500.09 และ 5,234.51 ล้านบาท โดยเรียงตามลำดับ ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกันจะพบว่าจำนวนเงินลงทุนเปลี่ยนแปลง 328.481, 533.212, 259.371, -312.441, 1,235.550, 486.460 และ-265.571 ล้านบาท หากเปรียบเทียบเป็นร้อยละ เป็นดังนี้ 11.06 , 16.17 , 6.77 , -7.64 , 32.70 , 9.70 และ- 4.83

จำนวนคนงาน 10,097 , 10,413 , 10,546 , 11,241 , 10,291 , 12,166 , 12,980 11,743 คน โดยเรียงตามลำดับ ซึ่งเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกันจะพบว่าจำนวนคนงานเปลี่ยนแปลง 316 , 133 , 695 , 950 , -1,875 , 814 และ -1,237 คน หากเปรียบเทียบเป็นร้อยละ เป็นดังนี้ 3.13 , 1.28 , 6.59 , 8.45 , -18.22 , 6.69 และ - 9.53 รายละเอียดดังตาราง 3.1

อุตสาหกรรมของจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมเกษตรซึ่งคือ อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ ในสาขานี้จำนวนโรงงานทั้งสิ้น 1,375 โรง จำนวนเงินลงทุน 1,385.59 ล้านบาท จำนวนคนงาน 5,800 คน อุตสาหกรรมอาหาร โรงงานที่มีมากที่สุด คือ โรงสีข้าว ซึ่งมีจำนวนถึง 1,157 โรง เงินลงทุนเฉลี่ยโรงงานประมาณ 0.92 ล้านบาท รองลงมาคือกิจการ บ่มใบชา , ยาสูบ , ออบเมล็ดพืช อำเภอเมืองเป็นอำเภอที่มีจำนวนโรงงานตั้งอยู่มากที่สุด รองลงมาคืออำเภอพาน , อำเภอแม่จัน รองลงมา คือผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ ยกเว้นผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและถ่านหิน ในสาขานี้จำนวนโรงงานทั้งสิ้น 191 โรง จำนวนเงินทุน 833.31 ล้านบาท จำนวนคนงาน 2,114 คน สำหรับสาขาที่สามคืออุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆ ในสาขานี้จำนวนโรงงานทั้งสิ้น 52 โรง จำนวนเงินทุน 304.83 ล้านบาท จำนวนคนงาน 388 คน และอีกสาขาหนึ่งที่สำคัญคือผลิตภัณฑ์ โลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์ ในสาขานี้จำนวนโรงงานทั้งสิ้น 45 โรง จำนวนเงินทุน 95.28 ล้านบาท จำนวนคนงาน 230 คน รายละเอียดดังตารางภาคผนวกที่ 1 สำหรับโรงงานที่เลิกกิจการ ในปี 2539 มีจำนวน 87 โรง เงินลงทุนรวม 216.52 ล้านบาท แรงงาน 1,356 คน ส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็ก เช่น โรงสีข้าว อู่ซ่อมรถยนต์ เป็นต้น โดยสาเหตุส่วนใหญ่จากการขายกิจการ หรือ เปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น และย้ายที่ตั้งโรงงานใหม่

ปี พ.ศ. 2540 มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 1,713 โรง จำนวนเงินลงทุน 3,297.93 ล้านบาท จำนวนคนงาน 10,413 คน อุตสาหกรรมอาหาร โรงงานที่มีมากที่สุด คือ โรงสีข้าว ซึ่งมีจำนวนถึง 1,371 โรง เงินลงทุนเฉลี่ยโรงงานประมาณ 1.29 ล้านบาท เงินลงทุน 1,768.722 ล้านบาท จำนวนคนงาน 5,554 คน รองลงมาคือกิจการบ่มใบชา , ยาสูบ , ออบเมล็ดพืช อำเภอเมืองเป็นอำเภอที่มีจำนวนโรงงานตั้งอยู่มากที่สุด รองลงมาคืออำเภอพาน , อำเภอแม่จัน รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์จากแร่โลหะ ยกเว้นผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและถ่านหิน ในสาขานี้จำนวนโรงงานทั้งสิ้น 137 โรง จำนวนเงินทุน 530.257 ล้านบาท จำนวนคนงาน 1,415 คน สำหรับสาขาที่สามคือผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องจักร และอุปกรณ์ ในสาขานี้จำนวนโรงงานทั้งสิ้น 101 โรง จำนวนเงินทุน 477.802 ล้านบาท จำนวนคนงาน 694 คน สำหรับโรงงานที่เลิกกิจการ ในปี 2540 มีจำนวน 87 โรง เงินลงทุนรวม 216.52 ล้านบาท แรงงาน 1,356 คน ส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็ก เช่น โรงสีข้าว อู่ซ่อมรถยนต์ เป็นต้น รายละเอียดดังภาคผนวกตาราง 3

ปี พ.ศ. 2541 มีจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมทั้งหมด 1,743 โรง จำนวนเงินลงทุน 3,831.15 ล้านบาท จำนวนคนงาน 10,546 คน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว จำนวน 30 โรง จำนวนเงินลงทุนเพิ่มขึ้น 533.21 ล้านบาท จำนวนคนงานเพิ่มขึ้น 133 คน ซึ่งสถานประกอบการอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเดิมคือ ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ ในสาขานี้จำนวนโรงงานทั้งสิ้น 1,383 โรง จำนวนเงินลงทุน 2,002.44 ล้านบาท จำนวนคนงาน 5,458 คน อุตสาหกรรมดังกล่าวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 12 โรง เงินลงทุนเพิ่มขึ้น 233.73 ล้านบาท อุตสาหกรรมที่มีจำนวนลดลงจากปีก่อนคือ ผลิตภัณฑ์จากแร่ โอโลหะ ยกเว้นผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและถ่านหิน ในสาขานี้จำนวนโรงงานทั้งสิ้น 129 โรง จำนวนเงินลงทุน 544.06 ล้านบาท จำนวนคนงาน 215 คน จำนวนโรงงานลดลง 8 โรง จำนวนคนงานลดลง 180 คน รายละเอียดดังภาคผนวกตาราง 4

ปี พ.ศ. 2542 มีจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมทั้งหมด 1,801 โรง จำนวนเงินลงทุน 4,090.52 ล้านบาท จำนวนคนงาน 11,241 คน เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว จำนวน 58 โรง จำนวนเงินลงทุนเพิ่มขึ้น 259.37 ล้านบาท จำนวนคนงานเพิ่มขึ้น 695 คน ซึ่งสถานประกอบการอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเดิมคือ ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการเกษตร คืออุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ ในสาขานี้จำนวนโรงงานทั้งสิ้น 1,395 โรง จำนวนเงินลงทุน 2,148.09 ล้านบาท จำนวนคนงาน 5,751 คน อุตสาหกรรมดังกล่าวเพิ่มขึ้นจากปีก่อน จำนวน 12 โรง จำนวนเงินลงทุนเพิ่มขึ้น 145.65 ล้านบาท และอุตสาหกรรมการผลิตอื่นๆเพิ่มขึ้น จำนวน 42 โรง รายละเอียดดังภาคผนวกตาราง 5

ปี พ.ศ. 2543 มีจำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมทั้งหมด 1,668 โรง จำนวนเงินลงทุน 3,778.08 ล้านบาท จำนวนคนงาน 10,291 คน ลดลงจากปีที่แล้ว จำนวน 133 โรง จำนวนเงินลงทุนลดลง 312.44 ล้านบาท จำนวนคนงานลดลง 950 คน สถานประกอบการอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังมีลักษณะเดิม ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมการเกษตร ซึ่งคืออุตสาหกรรมอาหาร เครื่องดื่ม ยาสูบ ในสาขานี้จำนวนโรงงานทั้งสิ้น 1,368 โรง จำนวนเงินลงทุน 2,229.08 ล้านบาท จำนวนคนงาน 5,554 คน รายละเอียดดังภาคผนวกตาราง 6

ปี พ.ศ. 2544 มีโรงงานทั้งสิ้น 1,797 โรง จำนวนเงินลงทุน 5,013.63 ล้านบาท มีแรงงานรวม 12,166 คน แยกเป็นแรงงานชายจำนวน 7,979 คน และแรงงานหญิงจำนวน 4,187 คน รายละเอียดดังภาคผนวกตาราง 7 - 11

ปี พ.ศ. 2545 มีโรงงานทั้งสิ้น 1,731 โรง จำนวนเงินลงทุน 5,500.09 ล้านบาท มีแรงงานรวม 12,980 คน แยกเป็นแรงงานชายจำนวน 8,362 คน และแรงงานหญิงจำนวน 4,535 คน รายละเอียดดังภาคผนวกตาราง 12 -16

ปี พ.ศ. 2546 จำนวนสถานประกอบการที่จดทะเบียนกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด เชียงราย ยอดรวมสะสมถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2546 จำนวนสถานประกอบการอุตสาหกรรมมีทั้งสิ้น 1,673 โรง จำนวนเงินทุน 5,234.52 ล้านบาท จำนวนคนงาน 11,743 คน ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรม การเกษตรจำนวน 1,249 โรง เงินลงทุน 1,902.23 ล้านบาท จำนวนคนงาน 4,205 คน รองลงมาคือ อุตสาหกรรมโลหะประเภทก่อสร้าง จำนวน 107 โรง อุตสาหกรรมอาหารโรงงานที่มีมากที่สุดคือ โรงสีข้าว อำเภอเมือง มีจำนวนโรงงานตั้งอยู่มากที่สุด รองลงมาคืออำเภอพาน , อำเภอแม่จัน โดยมี จำนวนโรงงานที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการโรงงานทั้งหมด 54 โรง เงินลงทุนประมาณ 490 ล้าน บาท คนงาน 719 คน กิจการที่น่าสนใจ คือห้างหุ้นส่วนจำกัดเชียงราย ชนวงค์ อำเภอเทิง กิจการ ผสมผลิตภัณฑ์จากปิโตรเลียมกับวัสดุอื่น เงินลงทุน 21 ล้านบาท คนงาน 6 คน , บริษัทจำกัด เชียงรายวัฒนาพร อำเภอเวียงป่าเป้า กิจการสถานีบ่มใบยาสูบ เงินลงทุน 11.5 ล้านบาท คนงาน 15 คน , นางบัวแก้วลี อ.แม่สาย และกิจการอบเมล็ดพืช เงินลงทุน 7.6 ล้านบาท คนงาน 5 คน ส่วน โรงงานที่เลิกกิจการทั้งหมด 121 โรง ส่วนใหญ่เป็นกิจการโรงสีข้าว,ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป,เชื่อมกลึง โลหะ,ซ่อมรถยนต์ และคูศทราย เงินลงทุน 755.55 ล้านบาท คนงาน 1,554 คน รายละเอียดดัง ภาคนวктตาราง 17 โดยส่วนใหญ่ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและการเงิน ซึ่งจะเห็นได้ว่า จำนวนโรงงานที่ขออนุญาตประกอบกิจการในปี2540-2546 มีจำนวนลดลงจากปี 2540 จำนวน 68 โรง ลดลงเป็น 60, 75 , 52 ,51 , 45 และ 54 โรง ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 3.1

ตาราง 3.1 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดเชียงรายปี พ.ศ. 2539-2546

หน่วย : โรง

ปี พ.ศ.	จำนวน (โรงงาน)	เงินลงทุน (ล้านบาท)	คนงาน (คน)	โรงงานเพิ่ม/ลด(ร้อยละ)	เงินลงทุนเพิ่ม/ลด(ร้อยละ)	คนงานเพิ่ม/ลด (ร้อยละ)
2539	1,732	2,969.457	10,097			
2540	1,713	3,297.938	10,413	-1.10	11.06	3.13
2541	1,743	3,831.150	10,546	1.75	16.17	1.28
2542	1,801	4,090.521	11,241	3.33	6.77	6.59
2543	1,668	3,778.08	10,291	-7.38	-7.64	-8.45
2544	1,797	5,013.63	12,166	7.73	32.70	18.22
2545	1,731	5,500.090	12980	3.67	9.70	6.69
2546	1,673	5,234.52	11,743	-3.35	-4.83	-9.53

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย (2546)

ตาราง 3.2 แสดงการแจ้งเลิกกิจการของอุตสาหกรรมของจังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2540 - 2546

ปี พ.ศ.	จำนวนโรงงานเล็ก(โรง)	เงินลงทุน (ล้านบาท)	จำนวนคนงาน (คน)
2540	87	216.52	1,356
2541	30	484.79	1,103
2542	17	78.74	1,823
2543	185	1,043.44	419
2544	22	74.45	2,849
2545	111	159.54	1,861
2546	121	755.55	1,554

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเชียงราย (2546)

จากตาราง 3.2 รายละเอียดแสดงการเลิกกิจการของอุตสาหกรรมของจังหวัดเชียงราย ปี พ.ศ. 2540 - 2546 ซึ่งพบว่าจำนวนโรงงานเล็ก 87, 30, 17, 185, 22, 111 และ 121 โรง ตามลำดับ โดยในปี 2540 มีการเลิกจำนวน 87 โรง เงินลงทุนรวม 216.52 ล้านบาท แรงงาน 1,356 คน ส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดเล็ก เช่น โรงสีข้าว อู่ซ่อมรถ ปี 2541 มีการเลิกจำนวน 30 โรง เงินลงทุนรวม 484.79 ล้านบาท แรงงาน 1,103 คน อุตสาหกรรมที่มีจำนวนลดลงจากปีก่อนคือผลิตภัณฑ์จากแร่ โลหะ ยกเว้นผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียมและถ่านหิน ปี 2542 มีการเลิกจำนวน 17 โรง เงินลงทุนรวม 78.74 ล้านบาท แรงงาน 1,823 คน ปี 2543 มีการเลิกจำนวน 185 โรง เงินลงทุนรวม 1,043.44 ล้านบาท แรงงาน 419 คน ปี 2544 มีการเลิกจำนวน 22 โรง เงินลงทุนรวม 74.45 ล้านบาท แรงงาน 2,849 คน ปี 2545 มีการเลิกจำนวน 111 โรง เงินลงทุนรวม 159.54 ล้านบาท แรงงาน 1,861 คน และปี 2546 มีการเลิกจำนวน 121 โรง เงินลงทุนรวม 755.55 ล้านบาท แรงงาน 1,554 คน ส่วนใหญ่เป็นกิจการโรงสีข้าว, ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป, เชื่อมกลึงโลหะ, ซ่อมรถยนต์ และอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและการเงิน ซึ่งจะเห็นได้ว่าจำนวนโรงงานที่ขออนุญาตประกอบกิจการ ในปี 2540 - 2546 มีจำนวนลดลง จากปี 2540 จำนวน 68 โรง ลดลงเป็น 60, 75, 52, 51, 45 และ 54 โรง ตามลำดับ

ตารางที่ 3.3 แสดงจำนวนผู้จดทะเบียนประกอบธุรกิจการค้าที่คงอยู่ ปี พ.ศ. 2537–2546
ของจังหวัดเชียงราย

หน่วย: ราย

ปี พ.ศ.	รวม	ทะเบียนพาณิชย์	นิติบุคคล(ราย)			
			รวม	บริษัทจำกัด	ห้างหุ้นส่วนจำกัด	ห้างหุ้นส่วนสามัญ
2537	4,442	2,913	1,529	603	918	8
2538	5,044	3,029	2,015	860	1,147	8
2539	4,482	3,160	2,322	962	1,351	8
2540	5,820	3,313	2,507	1,013	1,486	8
2541	6,026	3,450	2,579	1,044	1,519	6
2542	6,806	3,720	3,086	1,142	1,936	6
2543	7,068	4,095	2,973	1,135	1,822	6
2544	6,903	13,662	3,241	1,304	1,929	8
2545	8,332	5,011	3,321	1,351	1,963	7
2546	3,578	236	3,342	1,070	2,266	6

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย (2546)